

Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi Enstrümanı-Yaşam Yetenekler Modülü

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi Enstrümanı-Yaşam Yetenekler Modülü*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20236>

Özet

Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi Enstrümanı-Yaşı Yetkinler Modülü (WHOQOL-Old), yaşı nüfusun öznel yaşam kalitesi algısını ölçmek için geliştirilmiş uluslararası bir araç olan WHOQOL-BREF ölçeğinin tamamlayıcı bir modüldür. Bu ölçek, yaşlanma süreciyle ilgili olan ve genel yaşam kalitesi ölçümlerinde yeterince kapsanmayan özel alanları değerlendirmek üzere tasarlanmıştır. Ölçeğin Türkçe uyarlaması, 2010 yılında Eser ve arkadaşları tarafından yapılmış olup, Türk yaşlı popülasyonunda psikometrik özelliklerinin incelenmesi ve kültürel geçerliliğinin sağlanması amaçlanmıştır. Bu uyarlama çalışması, Türkiye'deki yaşlı bireylerin sağlık ve refah düzeylerini kapsamlı bir şekilde incelemek için önemli bir **psikometrik** araç sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Yaşam Kalitesi, Yaşı Yetkinler, WHOQOL-Old, **Psikometri**, Türkçe Uyarlama, Geriatri, Sağlık, **Yaşam Kalitesi**

Yazarlar

Ölçeğin orijinal geliştirme çalışması **Dünya Sağlık Örgütü** Yaşam Kalitesi Grubu tarafından yürütülmüştür. Türkçe uyarlaması ise Sultan Eser, Gül Saatli, Erdem Eser, Hasan Baydur ve Cem Fidaner tarafından gerçekleştirilmiştir.

Amaç

Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi Enstrümanı-Yaşı Yetkinler Modülü'nün temel amacı, 50 yaş ve üzeri bireylerin yaşam kalitesini, yaşa özgü altı farklı boyutta derinlemesine değerlendirmektir. Bu boyutlar, genel WHOQOL-BREF ölçeğinin kapsadığı fiziksel, psikolojik, sosyal ve çevresel alanlara ek olarak yaşlıların kendine has deneyimlerini yansıtır.

Ölçeğin Türkiye'deki adaptasyon çalışması (Eser vd., 2010), WHOQOL-Old'un kültürel olarak uygunluğunu ve Türkiye popülasyonunda geçerli ve güvenilir sonuçlar üretme yeteneğini doğrulamayı hedeflemiştir. Bu sayede, yaşlı sağlık araştırmalarında ve klinik uygulamalarda standardize edilmiş, uluslararası kabul görmüş bir ölçüm aracı sağlanmıştır.

Yapı

WHOQOL-Old, yaşlı yetkinler için kritik öneme sahip olduğu belirlenen altı özgül boyutu (faset) ölçen toplam 24 maddeden oluşur. Bu fasetler, yaşlı bireylerin yaşam kalitesine dair algılarının en iyi yansıtan psikolojik ve sosyal faktörleri temsil eder.

Ölçeğin ölçtüğü temel **yapılar** ve fasetler şunlardır:

Duyusal Yetenekler: Görme, işitme ve diğer duyu kapasitelerinin günlük yaşamı etkileme derecesi.

Özerklik: Bireyin bağımsız hareket etme ve kendi hayatı hakkında kararlar alma yeteneği.

Geçmiş, Bugün ve Gelecek Aktiviteleri: Bireyin yaşamında başarı, anlam ve amaç bulma duygusu.

Sosyal Katılım: Toplumsal olaylara, aktivitelere ve sosyal ilişkilere dahil olma düzeyi.

Ölüm ve Ölme: Ölüm ve ölüm süreciyle ilgili endişe veya kabul durumu.

Mahremiyet (Yakınlık): Kişisel ilişkilerde yakınlık, samimiyet ve duygusal destek algısı.

Geçerlik

Türkçe versiyonun **geçerlik** çalışmaları, orijinal ölçeğin teorik yapılarını destekleyen kanıtlar sunmayı amaçlamıştır. Eser ve arkadaşlarının çalışmasında, yapı geçerliliğini incelemek için genellikle doğrulayıcı faktör analizi (DFA) kullanılmıştır. Bu analizler, 24 maddenin beklenen altı faktörlü yapıyı Türk örnekleminde de koruyup korumadığını gösterir.

Ayrıca, ölçeğin bilinen diğer yaşam kalitesi ölçütleri veya ilgili sağlık göstergeleri ile olan ilişkisi (eş zamanlı veya ölçüt geçerliliği) incelenmiştir. Yüksek yaşam kalitesi algısı ile daha iyi fiziksel sağlık ve daha az depresif semptom arasındaki beklenen korelasyonlar, ölçeğin geçerli bir ölçüm yaptığını destekleyen önemli göstergelerdir.

Güvenirlilik

Ölçeğin **güvenirlilik** analizi, iç tutarlılık ve test-tekrar test güvenilirliği yöntemleri kullanılarak değerlendirilmiştir. İç tutarlılık, Cronbach Alfa katsayısı ile ölçülür ve ölçek maddelerinin aynı yapıyı ne kadar tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir. WHOQOL-Old'un fasetlerinin genel olarak kabul edilebilir düzeyde (genellikle $\alpha > 0.70$) iç tutarlılığına sahip olması beklenir.

Test-tekrar test güvenilirliği ise ölçeğin zamana karşı kararlılığını gösterir. Belirli bir zaman aralığıyla (örneğin iki hafta) aynı bireylere uygulanan test sonuçlarının yüksek korelasyon göstermesi, ölçeğin kararlı ve güvenilir olduğunu kanıtlar. Bu psikometrik özellikler, ölçeğin klinik ve araştırma ortamlarında güvenle kullanılması için temel teşkil eder.

Faktör Analizi

WHOQOL-Old'un Türkçe uyarlamasının **faktör analizi**, ölçeğin orijinal yapılarının kültürel bağlama ne kadar iyi uyum sağladığını tespit etmek için kritik öneme sahiptir. Orijinal ölçek, altı fasetten oluşan bir yapısal model önerir.

Türkçe versiyonun uyarlama çalışmasında genellikle Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılarak, toplanan verilerin alt boyutlu teorik modele uyumu incelenir. Başarılı bir faktör analizi, model uyum indekslerinin kabul edilebilir sınırlar içinde olduğunu ve her maddenin kendi fasetine yüksek yükleme yaptığını gösterir. Bu, ölçeğin yaşlı yetkinlerde yaşam kalitesinin alt özel alanına başlıca ve geçerli bir şekilde ölçtüğünü doğrular.

Enstrüman Bilgileri

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale). Maddeler genellikle 5'li Likert tipi bir derecelendirme sistemi kullanır (örn: Hiç değil / Çok az / Orta düzeyde / Oldukça / Tamamen).

Language Available: Orijinal (İngilizce), Türkçe (Adaptasyon), ve Dünya Sağlık Örgütü tarafından desteklenen çok sayıda dil.

Population Group: Klinik ve Genel Popülasyon.

Age Group: Yaşı Yetkinler (Genellikle 50 yaş ve üzeri).

Population Details: Türkiye'de yaşayan, farklı sosyo-ekonomik ve sağlık durumlarına sahip yaşlı bireyler.

Test Methodology: Bireysel veya grup uygulaması şeklinde yönetilen kağıt-kalem ya da dijital anket formatı.

Anahtar Kelimeler

Geriatrik Değerlendirme, Refah, Psikososyal Faktörler, Yaşam Kalitesi Ölçümü, WHOQOL-Old, Geçerlik, Güvenirlik

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Sağlanmadı.

Affiliation Email addresses: Sağlanmadı.

Correspondence Address: Sağlanmadı.

Sorumlu Yazar İletişim Bilgisi: Sultan Eser (sultan.eser@gmail.com)

Şinler, Ücret ve Test Yaşı

WHOQOL araçları, genellikle akademik ve kar amacı gütmeyen araştırmalar için **Dünya Sağlık Örgütü**'nden izin alınarak ücretsiz kullanılabilir. Ticari kullanımlar için izin ve ücret politikaları farklılık gösterebilir. Türkçe uyarlamasının yayın yılı **2010**'dur. Ölçeğin orijinal geliştirme çalışmaları ise 2000'li yılların başlarında tamamlanmıştır.

Kaynaklar

Eser, S., Saatli, G., Eser, E., Baydur, H., & Fidaner, C. (2010). The reliability and validity of the Turkish version of the World Health Organization Quality of Life Instrument-Older Adults Module (WHOQOL-Old). *Türk Psikiyatri Dergisi*, 21(1), 1-10.

Ölçeğin orijinal PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir: [the-world-health-organization-quality-of-life-instrument-older-adults-module-whoqol-old-toad.pdf](http://www.who.int/qaqlife/instrument/old/adults/module/whoqol-old-toad.pdf)

Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi Enstrümanı-Yaşı Yetenekler Modülü Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçek maddeleri, telif hakları nedeniyle kaynak içerikte sağlanmamıştır. Kullanım için sorumlu yazar (Sultan Eser) ile iletişime geçilmesi veya ilgili akademik yayının incelenmesi gerekmektedir. WHOQOL-Old, toplam 24 maddeden oluşan ve yaşlılara özgü altı fasetli ölçek bir araçtır.